

Spis treści

Wstęp	1
Prolegomena (Stanisław Leszek Stadniczeńko)	3
Część I. Aksjologia norm imperatywnych	11
1. Warunki tworzenia ładu moralnego (ks. Zenon Kard. Grocholewski)	13
1.1. Obiektywne wartości moralne	14
1.2. Chrześcijańskie korzenie naszego kraju	17
1.3. Nieuleganie narzucanym wartościom	20
1.4. Patriotyzm	22
1.5. Wychowanie	23
1.6. Zakończenie	26
2. Ład moralny Rzeczypospolitej w optyce kościoła (ks. bp Andrzej Czaja)	27
3. Archaiczny paradygmat <i>hybris</i>. Przeciw krzywdzie (Jerzy Oniszczyk)	33
3.1. Wstęp. Filozoficzny problem <i>hybris</i>	33
3.2. Poetyckie podejście do <i>hybris</i>	36
3.2. Mądrościowe podejście do <i>hybris I</i>	41
3.4. <i>Hybris</i> w teatrze	44
3.5. Kwestia samodzielności filozoficznego myślenia i <i>hybris</i>	48
3.6. Zakończenie	55
4. Cnota w życiu publicznym (Izabela Lewandowska-Malec)	61
4.1 Wyjaśnienie pojęć	61
4.1.1. Sfera publiczna	61
4.1.2. Cnota	62
4.2. Postulaty	64
5. O ład moralny w Polsce – refleksje filozoficzne (Wojciech Słomski)	67

6. Legitymizacja władzy publicznej a kształtowanie ładu normatywnego (Andrzej Korybski)	75
6.1. Sformułowanie problemu	75
6.2. Rola prawa oraz jego stanowienia w legitymizacji władzy publicznej	76
6.3. Kwestia legitymizacji władzy publicznej we współczesnych koncepcjach demokracji – wybrane zagadnienia	80
6.4. Podsumowanie	90
7. Relatywizm a świat wartości w demokracji (Justyna Stadniczeńko)	93
8. Wolność ludzka wobec ładu moralnego i prawnego (Piotr Zamelski)	105
8.1. Wprowadzenie	105
8.2. Konceptualizacja wolności ludzkiej	106
8.3. Dymensyjność wolności ludzkiej	109
8.4. Odpowiedzialność jako wyraz ładów moralnego i prawnego	111
8.5. Podsumowanie	114
9. Koncepcja wolności pod rządami prawa F.A. von Hayeka (Tomasz Kocurek)	117
10. Refleksje o kształtowaniu trwałych postaw moralnych w wychowaniu (Janina Milewska-Duda, Jan Tadeusz Duda)	123
10.1. Wprowadzenie – wychowanie jako proces interaktywny	123
10.2. Przekaz wartości, norm i granic – cele wychowania	124
10.3. Uwarunkowania zewnętrzne wychowania domowego i rola praktyk religijnych	127
10.4. Uwagi końcowe	129
Część II. Wzorce osobowe dla integracji wspólnoty	131
11. Święty Stanisław – patron ładu moralnego Polski (Stanisław Leszek Stadniczeńko)	133
12. Koncepcje ładu moralnego w średniowiecznej Polsce (Dariusz Makiła)	141
13. Święci Wojciech, Stanisław i Jacek. Strażnicy ładu moralnego i dobra wspólnego (Piotr Zamelski)	149
13.1. Wprowadzenie	149
13.2. Rys historyczno-biograficzny	150
13.3. Synteza aksjologiczna	153
13.4. Dezyderaty dla systemu prawnego	156
13.5. Wnioski końcowe	159

14. Patronka broniąca sławy (Piotr Boroń)	161
15. Troska Prymasa Stefana Wyszyńskiego o ład moralny w Polsce (ks. Mirosław Sitarz)	173
15.1. Wprowadzenie	173
15.2. Wyjaśnienie pojęć	174
15.3. Troska o ład moralny w kontekście służby zbawczej i doczesnej względem narodu	176
15.3.1. Kościół w służbie zbawczej narodu	177
15.3.2. Kościół w służbie doczesnej narodu	179
15.4. Wnioski	181
16. Kilka uwag o patriotyzmie w kontekście biblijnym i w nauczaniu Jana Pawła II (ks. Józef Pick, Bogdan Wiśniewski)	183
17. Ile zostało z wizji Europy Roberta Schumana? (Sławomir Dyl)	193
Część III. Społeczne i prawne wyzwania dla urzeczywistnienia wartości	201
18. Zasada solidarności w Konstytucji RP z 1997 r. (Anna Łabno)	203
18.1. Zagadnienia wstępne	203
18.2. Solidarność jako zasada ustrojowa	206
18.3. Solidarność jako wartość społecznej gospodarki rynkowej	210
18.4. Pośrednie działania zasady solidarności	211
19. Konstytucyjne obowiązki obywateli Rzeczypospolitej (Bogusław Banaszak)	215
19.1. Wprowadzenie	215
19.2. Obowiązek dbałości o zachowanie przyrodzonej godności człowieka	217
19.3. Obowiązek solidarności z innymi	217
19.4. Obowiązek wierności Rzeczypospolitej Polskiej oraz troska o dobro wspólne (art. 82 Konstytucji)	218
19.5. Obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej (art. 83 Konstytucji)	223
19.6. Obowiązek do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych	226
19.7. Obowiązek obrony ojczyzny	228
19.8. Obowiązek dbałości o stan środowiska	231

20. Zaufanie do prawa jako standard porządku społecznego	
(Hanna Duszka-Jakimko)	235
20.1. Wprowadzenie	235
20.2. Zaufanie jako kategoria rozważań socjologicznych	237
20.3. Deskryptywne i normatywne ujęcie zaufania w rozważaniach prawnych	244
20.4. Wnioski	248
21. Kształtowanie świadomości moralno-prawnej społeczeństwa	
(Anna Pawlak)	249
21.1. Wstęp	249
21.2. Różne ujęcia świadomości prawnej	250
21.3. Świadomość prawna a świadomość moralna	252
21.4. Elementy składowe świadomości prawnej	253
21.4.1. Znajomość prawa	253
21.4.2. Ocena prawa	255
21.4.3. Postawy wobec prawa	256
21.4.4. Postulaty wobec prawa	258
21.5. Czynniki podstawowe kształtowania się świadomości prawnej	258
21.6. Zakończenie	261
22. Wolność sumienia i religii pacjentów oraz personelu medycznego w prawie polskim a patronat osób świętych i błogosławionych Kościoła katolickiego	
– zagadnienia wybrane (Michał Ożóg)	263
22.1. Wprowadzenie	263
22.2. Zagadnienia definicyjne. Pacjent, personel medyczny, patronat	264
22.3. Podstawy prawne kultu świętych i błogosławionych kościoła katolickiego w prawie polskim	266
22.4. Święty lub błogosławiony Kościoła katolickiego jako patron podmiotu lecniczego lub systemu publicznej służby zdrowia	273
22.5. Podsumowanie	274
23. Zasoby naturalne: epokowe wyzwanie dla nauki i etyki (Piotr Krajewski) ...	277
23.1. Jakość życia i środowisko	277
23.2. Rozczarowanie technokracją	279
23.3. Potrzeba zasobów i nowe napięcia	279
23.4. Zanik bioróżnorodności jako przejaw zachodzących zmian	281
23.5. Funkcje i zadania ekologiczne bioróżnorodności	282
23.6. Ślad człowieka na Ziemi	283
23.7. Powściągliwość z wyboru czy z konieczności	284
23.8. Powściągliwość i samoograniczanie w nabywaniu dóbr	285
24. Ład moralny a organizacje pozarządowe (Michał Daszczyński)	287
25. Łowiectwo i kynologia a patriotyzm (Małgorzata Ciecierska-Hendryk)	291

26. Tradycja i prawo łowieckie jako elementy ładu moralnego	
I Rzeczypospolitej (Paweł Dunikowski)	303
26.1. Wstęp	303
26.2. Rys historyczny	304
26.3. Intelktualna spuścizna	312
26.3.1. Język łowiecki	312
26.3.2. Sygnały łowieckie	314
26.3.3. Przysłowia	315
26.4. Współczesne reminiscencje	317
27. Neuronalne i binarne kodowanie pamięci (Stanisław Hendryk)	319
28. Etyka a honor (Jerzy Korwin Małaczyński)	325

refleksja na temat obecnego i przyszłego kształtu społeczeństwa podje-